

2018

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

NACIONALINIS
EGZAMINŲ
CENTRAS

Imię, nazwisko

Klasa _____

Kod ucznia

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

CZYTANIE

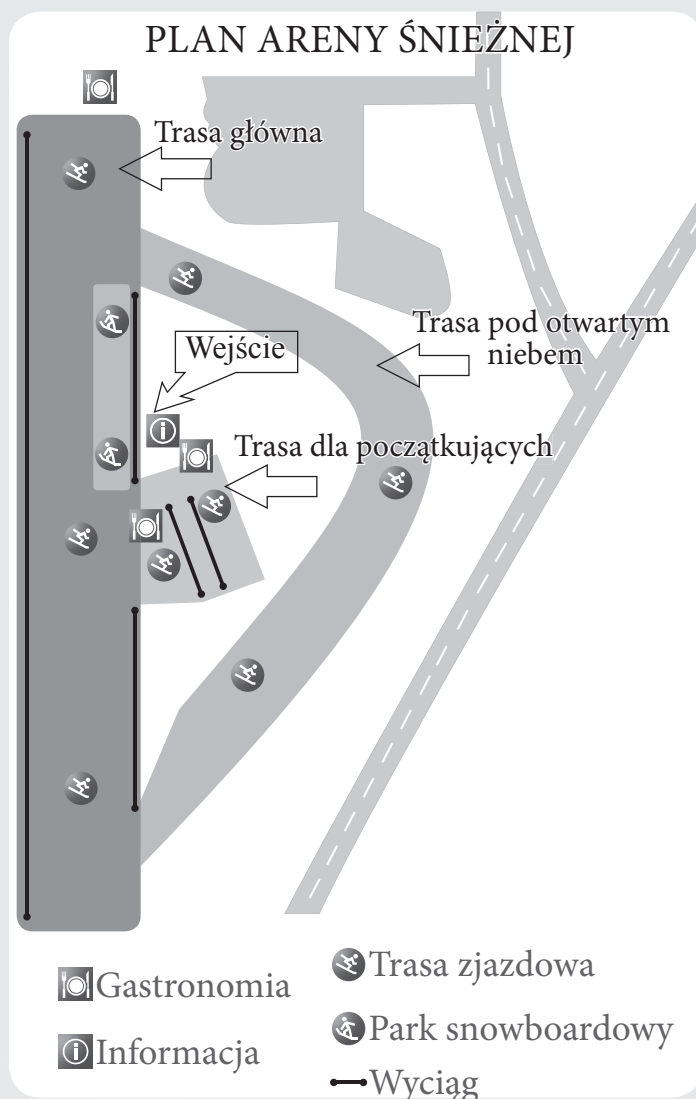
KLASA 4.

4

Przeczytaj uważnie tekst i wykonaj zadania.

Arena śnieżna – to czynny w ciągu całego roku ośrodek rozrywek zimowych. Najwyższej jakości śnieg do tras zjazdowych jest produkowany według określonej technologii z wykorzystaniem sprężonego powietrza i zimnej wody. Arena jest wyposażona w najnowsze wyciągi górskie. W pomieszczeniach, w których urządzone są trasy zjazdowe, średnia temperatura powietrza wynosi $-2\text{ }^{\circ}\text{C}$, dlatego zalecane jest tu ciepłe ubranie.

! Wszyscy goście zobowiązani są do przestrzegania zasad bezpieczeństwa. Powinni oni umieć sterować prędkością i zmieniać kierunek jazdy, skręcać i hamować, korzystać z wyciągu.

Trasa zjazdowa dla początkujących to specjalne miejsce przeznaczone do samodzielnej nauki jazdy na nartach i zajęć z instruktorami. Trasa jest czynna w ciągu całego roku.

Główna trasa zjazdowa przeznaczona jest dla zaawansowanych narciarzy, snowboardzistów oraz profesjonalistów. Tu odbywają się treningi, zawody, również zajęcia narciarskie z instruktorami. Trasa jest czynna w ciągu całego roku.

Trasa zjazdowa pod otwartym niebem zaczyna działać zimą, gdy temperatura spada do $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$. Mogą z niej korzystać osoby o tym samym stopniu przygotowania, jak i na trasie głównej.

Park snowboardowy jest to miejsce, w którym znajdują się konstrukcje z metalu, śniegu i plastyku. Są one przeznaczone do jazdy oraz skoków na specjalnych nartach i snowboardach oraz wykonywania różnych trików. Trasa jest czynna w ciągu całego roku.

Pytania i zadania

1 Do czego przydaje się plan dołączony do opisu?

•

2 Gdzie **nie można** skorzystać z wyciągu?

- (A) Na trasie dla początkujących.
- (B) Na trasie głównej.
- (C) Na trasie pod otwartym niebem.
- (D) W parku snowboardowym.

•

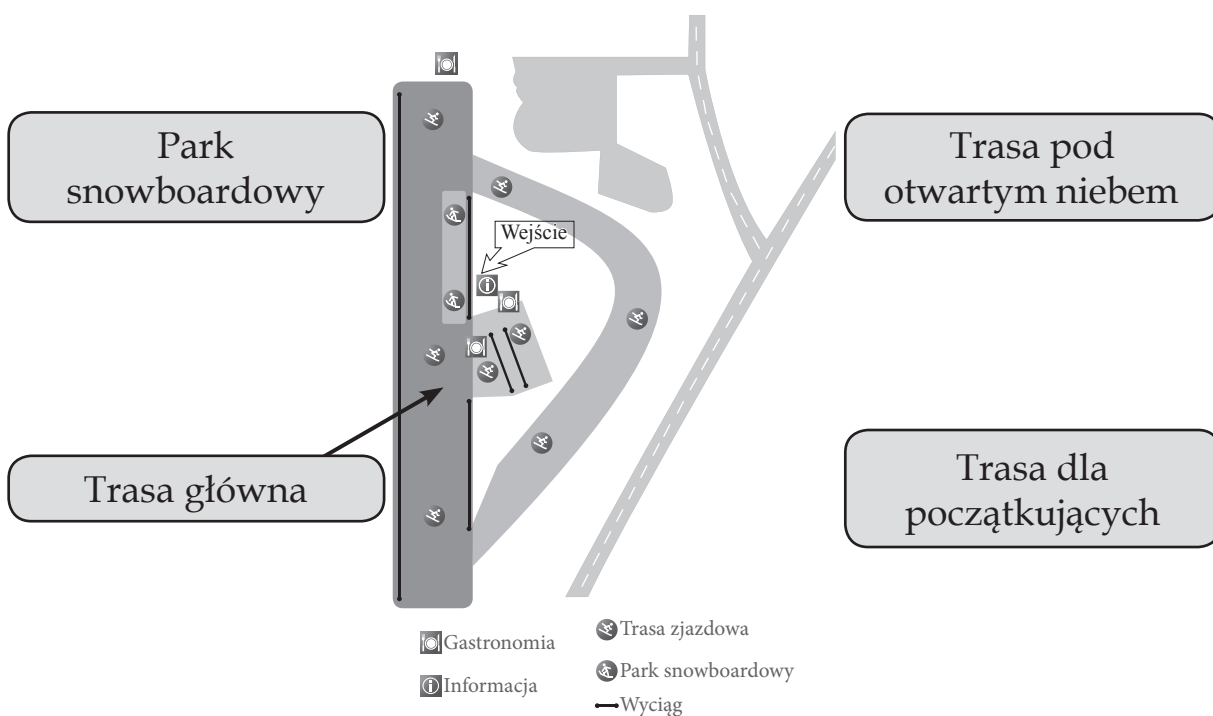
3 Czy w ośrodku rozrywek zimowych można zamówić posiłek?

Tak Nie

Wyjaśnij swoją odpowiedź na podstawie planu.

•

4 Narysuj strzałki od nazw tras do ich miejsca na planie.

•

5 Skąd latem w arenie bierze się śnieg?

•

6 Przeczytaj fragment tekstu zaznaczony znakiem wykrzyknienia (!). Dlaczego są potrzebne zasady bezpiecznej jazdy na nartach?

•

7 Czy latem można w arenie śnieżnej korzystać ze wszystkich tras?

Tak Nie

Wyjaśnij swoją odpowiedź na podstawie tekstu.

•

8 Wskaż jedno podobieństwo i jedną różnicę między trasą dla początkujących i parkiem snowboardowym.

Podobieństwo	Różnica
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

•

Przeczytaj uważnie tekst i wykonaj zadania.

Jak dawniej podróżowali Litwini?

Dawniej ludzie często podróżowali pieszo, wiadomo jednak, że nie cały czas nogi same niosą. Mówi się, że podróżnego, podobnie jak i wilka, nogi karmią, lecz nogami brzucha nie napchasz, dlatego podróżujący pieszo nieśli ze sobą koszyczek z jedzeniem. Znajdowało się w nim pół bochenka chleba razowego, kawałek mięsa lub suszonego sera. Podróżujący koniecznie musiał mieć ze sobą łyżkę włożoną do cholewy buta, było bowiem przyjęte, że w razie poczęstunku każdy korzystał ze swojej łyżki. Ponieważ Litwini, jak wiadomo, są gościnni, to podróżnemu bardziej niż głód doskwierały wilgoć, błoto lub mróz.

Częściej zaczęto podróżować w XVIII–XIX w., ponieważ wówczas zostały zbudowane trakty pocztowe, które miały nie tylko wiele stacji pocztowych, lecz również były ochraniające przed zbrojcami. Podróżujący poruszali się karetkami pocztowymi zaprzęzonymi w konie drogą

pocztową od jednej stacji do drugiej, bez przeszkód. Na stacjach zmieniano zmęczone konie, porządkowano i remontowano karety, wymieniano przesyłki pocztowe, a podróżni odpoczywali w specjalnie do tego przystosowanych pomieszczeniach. W niektórych miastach jeszcze dziś można zobaczyć zachowane stacje pocztowe.

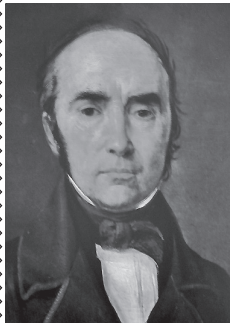
Karety pocztowe zastąpiła kolej, którą było wygodnie nie tylko podróżować, lecz także przewozić pocztę i ciężkie ładunki. W tym czasie terytorium Litwy znajdowało się w granicach carskiego Imperium Rosyjskiego, więc odległości były naprawdę duże.

W innych miejscowościach Litwy zaczęto przeprowadzać węższe linie kolejowe, nazywane wąskotorówką. Na odcinkach kolei wąskotorowej przewożono pasażerów, różne ładunki (najczęściej drewno). Zachowaną kolej wąskotorową można zobaczyć na Aukstocie (Aukštaitija), a nawet nią się przejechać. W Oniksztach (Anykščiai) czynne jest Muzeum Kolei Wąskotorowej.

Pierwszy samochód na Litwie został zarejestrowany w 1896 r., w owym czasie samochodami najczęściej jeździli wojskowi. Ten rozpowszechniony obecnie środek transportu stał się popularny w okresie międzywojennym (po 1918 r.). Pierwsze numery

Data	A to ciekawe...
1859 r.	Rozpoczęto budowę pierwszego odcinka kolei na Litwie.
4 września 1860 r.	Przyjechał pierwszy parowóz z Dyneburga do Wilna.
1862 r.	Zapoczątkowano ruch pociągów z Petersburga do Wilna i z Wilna do Kibartów (Virbalis). Zapoczątkowano regularny ruch pociągów do Warszawy.

rejestracyjne zostały wydane w 1921 r., a pierwsze przepisy ruchu drogowego zatwierdzono rok wcześniej. Osoby chcące prowadzić samochód (nazywany wtedy wozem napędzanym siłą mechaniczną) musiały nie tylko uzyskać prawo jazdy, lecz także mieć nienaganną reputację. Wraz z każdym kolejnym „żelaznym koniem” podróże samochodem stawały się coraz częstsze.

A to ciekawe...

Najsłynniejszą podróż pieszą przez Litwę – prawie 400 km – odbył historyk, pisarz Simonas Daukantas (1793–1864), autor pierwszej historii Litwy napisanej po litewsku. W 1814 r. wyruszył on z rodzinnej wsi Kalviai przez Mosiady (Mosėdis), Kalwarię Żmudzka i Szydłowo (Šiluva) do Wilna, aby rozpocząć studia na Uniwersytecie Wileńskim.

Na podstawie *D. Kundrotienė. Mano kelionių dienoraštis*

Pytania i zadania

1 Dlaczego podróżujący mieli ze sobą łyżkę?

- (A) Żeby włożyć do cholewy buta.
- (B) Żeby obronić się przez zbójcami.
- (C) Żeby używać w gościnie swojej łyżki.
- (D) Żeby wydłubać błoto.

•

2 Czy podróżnym bardzo doskwierał głód?

Tak Nie

Wyjaśnij swoją odpowiedź na podstawie tekstu.

•

3 Których usług **nie świadczyły** podróżnym stacje pocztowe?

- (A) Zmęczone konie wymieniano na inne.
- (B) Porządkowano i naprawiano karety.
- (C) Podróżni odpoczywali w specjalnych pomieszczeniach.
- (D) Uszkodzone karety wymieniano na inne.

•

4 Które połączenie wyrazowe oznacza, że ktoś *idzie żwawo, bez wysiłku*?

- Ⓐ Kłamstwo ma krótkie nogi.
- Ⓑ Nogi same niosą.
- Ⓒ Nogi karmią.
- Ⓓ Nogami brzucha nie napchasz.

•

5 W którym roku zaczyna się historia kolei na Litwie?

- Ⓐ W 1859 r.
- Ⓑ W 1860 r.
- Ⓒ W 1862 r.
- Ⓓ W 1896 r.

•

6 W okresie międzywojennym (od 1918 r.) coraz popularniejsze stawały się samochody. Wymień dwa środki, które stosowano po to, aby zapewnić bezpieczeństwo ruchu drogowego.

1. _____
2. _____

•

7 W tekście napisano: *Wraz z każdym kolejnym „żelaznym koniem” podróże samochodem stawały się coraz częstsze. Co zostało tu nazwane żelaznym koniem?*

- Ⓐ Parowóz.
- Ⓑ Karetą.
- Ⓒ Samochód.
- Ⓓ Okręt.

•

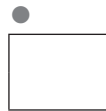
8 W jakim celu Simonas Daukantas szedł pieszo 400 km?

- Ⓐ Aby nacieszyć oczy przyrodą Litwy.
- Ⓑ Chciał obejrzeć Kalwarię Żmudzką.
- Ⓒ Gromadził fakty z historii Litwy.
- Ⓓ Chciał się uczyć na Uniwersytecie Wileńskim.

•

9 Jaki jest cel tego tekstu?

10 Wszystkie przeczytane teksty są **nieliterackie**. Podaj jedno uzasadnienie.

Przeczytaj uważnie tekst i wykonaj zadania.

ZIEMNIAKI

Czy wiecie, że ziemniaki mają wiele substancji potrzebnych dla naszego organizmu: białko, węglowodany, substancje mineralne, witaminę C. Ziemniaki pomagają usunąć zmęczenie, zwalczyć bezsenność i drażliwość. Nie na darmo Litwini jedli dużo tych warzyw. Można zatem ziemniaki śmiało nazywać drugim chlebem.

Przed 500 laty Hiszpanie popłynęli do Ameryki Południowej w poszukiwaniu bogactw. To, co tam znaleźli, było zapewne cenniejsze niż złoto. Na wysokich zboczach górskich Indianie uprawiali dziwne rośliny, które nazywali papas. Hiszpanie opisali ziemniaki następująco: „Papas – to szczególnie gatunek orzeszków ziemnych. Są one pokryte cienką łupiną, upieczone są miękkie jak pieczone kasztany”.

Ziemniaki najpierw przywędrowały do Hiszpanii. Później rozproszyciły się w innych krajach europejskich: we Włoszech, w Anglii, w Niemczech, we Francji. Na Litwę ziemniaki trafiły z Polski. Nie wzbudziły one jednak wielkiego entuzjazmu Europejczyków. [...]

Francuski aptekarz Parmentier, aby przekonać wszystkich, że ziemniaki są bardzo pożytecznymi warzywami, zasadził nimi swój kawałek ziemi. Aby ludzie myśleli, że uprawia jakieś cenne owoce, wynajął do ich ochrony oddział żołnierzy. Przysłowie mówi: zakazany owoc smakuje lepiej. Tak też sądzili francuscy chłopci. W nocy, gdy żołnierze odchodzili, chłopci ukradkiem kopali ziemniaki i sadzili w swoich ogródkach. Zrozumieli oni, że bulwy tej rośliny są pożywne, mają dobry smak i nadają się do jedzenia. Obecnie na grobie Parmentiera co roku kwitną ziemniaki.

Na podstawie książki A. Rakauskasa „*Gustavo receptai*”,
Vilnius: *Laisvos valandos*, 2010.

1 Z którego kontynentu Hiszpanie przywieźli ziemniaki?

•

2 Czego **przed 500 laty** Hiszpanie dowiedzieli się o ziemniakach?

- Ⓐ Że nazywa się je pieczonymi kasztanami.
- Ⓑ Że nazywa się je bulwami.
- Ⓒ Że nazywa się je papas.
- Ⓓ Że nazywa się je drugim chlebem.

•

3 Napisz na podstawie tekstu, co łączy ziemniaki i kasztany.

•

4 Skąd ziemniaki dotarły na Litwę?

- Ⓐ Z Niemiec.
- Ⓑ Z Polski.
- Ⓒ Z Hiszpanii.
- Ⓓ Z Francji.

•

5 Dlaczego w tekście mówi się, że ziemniaki można nazywać *drugim chlebem*?

- Ⓐ Żeby podkreślić, jak dużo ich się zjada.
- Ⓑ Żeby porównać ich kolor.
- Ⓒ Żeby wyjaśnić, jak one są spożywane.
- Ⓓ Żeby opisać ich smak.

•

6 Dlaczego na grobie Parmentiera posadzono ziemniaki?

•

PL

PL

4